

«Com els grecs»: l'excel·lència de l'art sense límits

El Lliure estrena aquesta obra que dirigeix Josep Maria Mestres i protagonitza Pablo Derqui

Pablo Derqui en una escena de "Com els grecs" on interpreta un Èdip modern | Ros Ribas

No future, no future for you canta l'Èdip contemporani de jupa de cuir negra i botes Dr. Martens vermelles. Notes mítiques dels Sex Pistols que han calat en més d'una generació de joves a la vora de l'abisme. Roig obrer que domina l'escena en un dels instants electrizants de *Com els grecs*, text del polifacètic Steven Berkoff estrenat el 1980 i que de tan vigent sembla escrit ara mateix.

El context, però, és la Gran Bretanya de finals dels 70 que l'autor veia ?com una illa tancada en la seva podridura, rapinyada per hordes errants sense cap perspectiva de futur en una societat que tenia pocs ideals i missatges per oferir.? Fou l'anomenat hivern del descontent de vagues constants, atur desbocat i govern laborista despistat fins perdre el poder davant les perles i el bistrú conservador de Margaret Thatcher. Berkoff escull un elegit, Eddy, amb qui trenca la història modernitzant el mite d'Èdip i traspasant tots els límits.

Aquesta és l'essència del text, trencar amb tot allò establert. En primer lloc, dinamitant els fonaments de la cultura occidental, perquè a diferència del mite grec triomfa l'amor, és a dir, l'incest. Agraïxo a Berkoff aquesta decisió i la broma sobre Freud, perquè sempre m'ha semblat molt injust el destí de l'Èdip grec. Ara, empès per l'amor, el protagonista vol acabar amb el fàstic de societat heretada.

A l'encertada relectura del clàssic i la inquietant vigència política i ideològica, cal afegir el llenguatge com a element distintiu de la peça. Crida l'atenció el lèxic barroer farcit de renecs, magnífica traducció de Joan Sellent, pretext formal per caracteritzar la vulgaritat d'aquells obrers feixistes embrutits per un ambient de crisi i de pub. El domini de la llengua més directa, que s'anticipa a dramaturgs britànics de l'estil de Sarah Kane i Mark Ravenhill, qüestiona les relacions familiars, enalteix l'empoderament feminista i reflexiona sobre el poder establert. I juga un altre cop fins el límit, allà on les paraules maten, escena genial en contraposició a les sanguinàries lluites de tragèdia grega. Univers de violència i amor, prosa i vers.

Títol: Com els grecs
Autor: Steven Berkoff
Traducció: Joan Sellent
Direcció: Josep Maria Mestres
Intèrprets: Mercè Aránega, Sílvia Bel, Pep Cruz, Pablo Derqui
Dia i lloc: Teatre Lliure fins al 12 de maig

El director Josep Maria Mestres ha encertat de ple en aquesta posada en escena que té la farsa com a motor i quatre intèrprets majestuosos per seguir un ritme de màxima exigència, compartida pel públic que es veu xuclat per un huracà de discurs. Pep Cruz constant des de l'inici com pare obrer jubilat; fantàstic aplom en un monòleg contra l'estat de missatge estratosfèric. La mare, Mercè Aránega, igual constància, en el seu cas arrapada al davantal com a Shirley Valentine; excepcional el rol de l'esfinx feminista pel qual serà recordada en aquest muntatge. Sílvia Bel fa les giragonses oportunes per abandonar la filla adolescent i atrapar el personatge de Doreen, dona de l'Eddy, en una evolució que li va a favor per mostrar la seva versatilitat.

Tots tres intèrprets giren al voltant de l'astre protagonista, Pablo Derqui, que té la virtut de la generositat i entén l'ofici en col·lectiu. Aquest Èdip modern és un dels treballs més complexos de la seva carrera i una oportunitat única per captar la seva màxima virtut com actor: la precisió, que malauradament, tan poques vegades veiem a la nostra cartellera.

L'excel·lència del muntatge es completa amb l'escenografia a mida per al Lliure de Gràcia que signa Clara Notari, a cavall d'una estació de metro, el totxo dels barris populars i la moqueta llardosa de bar. Un espai que afavoreix entrades i sortides trepidants i fa el ple amb la il·luminació d'Ignasi Camprodon, que guia l'espectador pels llocs, el llença als peus de l'esfinx o fa el salt al canvi d'estatus de l'Eddie de la segona part. Un viatge violent des de la foscor d'aquell hivern de fa quaranta anys, a l'actual lluminositat de filtre neofeixista al galop.